

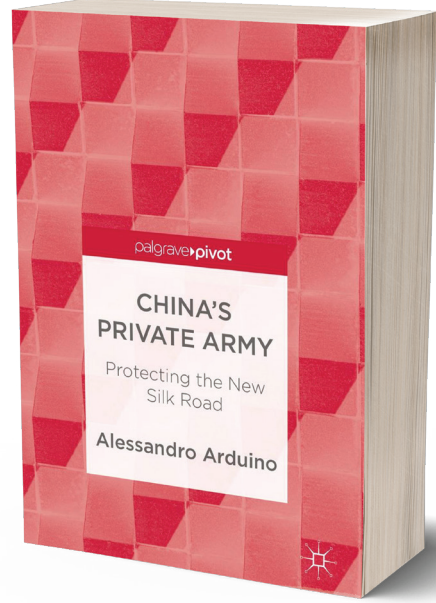
Kuşak ve Yol'un Güvenliği: Özel Güvenlik, Risk ve Çin'in Küresel Genişlemesi

Arduino, A. (2018). *China's Private Army: Protecting the New Silk Road*. Singapore: Palgrave Pivot.

DOÇ. DR. NORA MAHER*

May Üniversitesi (MUC) Siyaset Bilimi Bölüm Başkanı, Kahire, Mısır.

ÇİN'İN ÖNCÜLÜĞÜNDE ORTAYA ATILAN Kuşak ve Yol Girişimi (KYG), siyasi istikrarsızlığın olduğu bölgelere doğru genişlemeye devam ederken, yatırımlarının, personelinin ve altyapısının güvenliğine ilişkin endişeler giderek daha acil hale gelmektedir. Alessandro Arduino, *China's Private Army: Protecting the New Silk Road* adlı eserinde KYG'nin görece az tartışılan bir boyutuna odaklanmaktadır: Çinli özel güvenlik şirketlerinin (ÖGŞ) bu denizaşırı girişimleri korumadaki artan rolü. Kitap, yüksek düzeyli devlet diplomasisi ya da geniş ekonomik

etkiler yerine, güvenliğin dış kaynak kullanımı yoluyla sağlanmasının, Çin'in küresel varlığının genişlemesiyle ilişkili risklere verilen pratik bir yanıt haline nasıl geldiğini incelemektedir. Pakistan ve Mali'de Çinli işçilere yönelik saldırılar, Kırgızistan'da Çin projelerini hedef alan eylemler ve Güney Sudan, Libya ve Afganistan gibi ülkelerde süregelen istikrarsızlık gibi somut vakalara dayanarak, güvenlik sorunlarının soyut ya da varsayımsal değil, aksine yurt dışında faaliyet gösteren Çinli işletmeler için günlük operasyonel tehditler teşkil ettiğini ortaya koymaktadır.

* Dr. Nora Maher, Kahire May Üniversitesi'nde Siyaset Bilimi Bölüm Başkanıdır. Kahire Üniversitesi'nden Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler alanında doktora derecesine sahiptir. Dr. Maher, Uluslararası İlişkiler ve Stratejik Çalışmalar alanında uzmanlaşmıştır ve özellikle Ortadoğu siyaseti, Arap-İsrail dinamikleri, güvenlik çalışmaları, dış politika, göç ve sosyal hareketler üzerine yoğunlaşmaktadır. *Contemporary Arab Affairs*, *Policy Perspectives*, *Review of Economics and Political Science* ve *Asian Perspectives* gibi birçok hakemli dergide makaleleri yayınlanan Dr. Maher, İsrail dış politikası üzerine iki kitap yazmıştır. Dr. Maher, Mısır'daki British University, Kahire'deki American University ve Université Française d'Égypte gibi kurumlarda ders vermiş, birçok uluslararası dergi için hakemlik yapmıştır.

E-posta: nora-maher@hotmail.com ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9858-8548>

Arduino, Çinli özel güvenlik şirketlerinin, Çin'in siyasi sistemi, hukuki kısıtları ve stratejik kültürü tarafından şekillendirilen özgün ve gelişmekte olan bir güvenlik modeli temsil ettiğini ileri sürmektedir. Irak ve Afganistan gibi çatışma alanlarında liberalize edilmiş güvenlik piyasalarında ortaya çıkan Batılı ÖGŞ'lerin aksine, Çinli firmalar sıkı devlet denetimi altında faaliyet göstermekte ve Pekin'in dış politika öncelikleriyle yakından uyum içinde hareket etmektedir. Bu nedenle, bağımsız ticari aktörlerden ziyade devletin uzantıları gibi işlev görmektedirler. Kitapta ayrıntılı biçimde gösterildiği üzere, bu yaklaşım Çin'in denizaşırı çıkarlarını doğrudan askeri konuşlandırmaya başvurmadan koruma tercihini yansıtırken, aynı zamanda diplomatik tırmanmayı önleme ve iç işlerine karışmama ilkesine bağlı kalma amacına hizmet etmektedir. Bununla birlikte Arduino, bu sıkı devlet gözetiminin, özellikle yüksek riskli ortamlarda ÖGŞ'lerin operasyonel özerkliğini sınırladığını da ortaya koymaktadır.

Uluslararası Güvenlik Davranış Kuralları Birliği (ICoCA) gibi uluslararası çerçeveler ile Çin'in 2010 güvenlik yasası gibi ulusal düzenlemeleri ele alarak, denizaşırı özel güvenlik faaliyetlerini düzenleyen açık tanımların eksikliğini vurgulamaktadır.

Kitap, Çinli özel güvenlik şirketlerinin faaliyet gösterdiği hukuki, kurumsal ve operasyonel bağlamlara ilişkin açık ve içgörülü bir analiz sunmaktadır. Yazar, bu şirketlerin yerel güvenlik

sağlayıcılarından uluslararası alanda önemli aktörlere dönüşümünü, özellikle Asya, Afrika ve Ortadoğu'daki KYG bölgeleri bağlamında incelemektedir. Uluslararası Güvenlik Davranış Kuralları Birliği (ICoCA) gibi uluslararası çerçeveler ile Çin'in 2010 güvenlik yasası gibi ulusal düzenlemeleri ele alarak, denizaşırı özel güvenlik faaliyetlerini düzenleyen açık tanımların eksikliğini vurgulamaktadır. Bu düzenleyici belirsizlik alanının, hesap verebilirlik, denetim ve ev sahibi devletlerle koordinasyon açısından önemli sorunlar yarattığını ileri sürmektedir. Analiz, özellikle hukuki belirsizliğin itibar riskiyle nasıl kesiştiğini göstermesi bakımından önemlidir; zira Çinli şirketler, özel askeri gruplarla ilişkilendirilen olumsuz "paralı asker" imajından uzaklaşmaya çalışmaktadır.

Metodolojik olarak eser, politika belgeleri, mülakatlar ve vaka çalışmaları kullanarak Çinli ÖGŞ'lerin fiili işleyişini inceleyen pratik bir yaklaşım benimsemektedir. Bu ampirik strateji, Arduino'nun güvenlik tartışmalarını soyut düzeyin ötesine taşımaya ve Çin'in denizaşırı risk yönetimi uygulamalarını eleştirel biçimde değerlendirmesine olanak tanımaktadır. Analiz, devlet işletmeleri (KİT) ve politika yapımcıların tarihsel olarak finansal ve ticari risklere öncelik verdiğini, buna karşılık siyasi, toplumsal ve güvenlik risklerini yeterince dikkate almadığını göstermektedir. Yerel hoşnutsuzluklar, işçi anlaşmazlıkları, çevresel protestolar ve Çinli personel ile varlıklara yönelik şiddet olayları gibi somut örnekler üzerinden bu eksiklikleri izleyen kitap, güçlü kurumsal sosyal sorumluluk (CSR) çerçevelerinin ve etkili kriz yönetimi mekanizmalarının yokluğunun KYG koridorlarında güvensizliğin doğrudan nedenlerinden biri olduğunu ortaya koymaktadır.

Ayrıca Arduino, karmaşık güvenlik uygulamalarını açık ve anlaşılır bir anlatıya dönüştürme konusunda başarılıdır. Belirli şirketlere ilişkin analizini Blackwater ve Frontier Service Group gibi uluslararası aktörlerle karşılaştırması, ampirik derinlik kazandırmakta ve Çinli ÖGŞ'leri güvenliğin özelleştirilmesine ilişkin daha geniş küresel tartışmalar içine yerleştirmektedir.

Kitap, ileriye dönük olarak KYG kapsamındaki güvenliği şekillendiren gelişmeleri de incelemektedir. Kitapta, sigorta sektörünün risk yönetimindeki artan rolü, Asya Altyapı Yatırım Bankası (AAYB) ve Şanghay İşbirliği Örgütü

(ŞİÖ) gibi yapılar aracılığıyla uluslararası işbirliği imkânları ve siber tehditler ile drone teknolojileri gibi yeni güvenlik alanları ele alınmaktadır. Bu konular aynı zamanda Çin'in tek çocuk politikasının demografik etkileri ve sosyal medya çağında kamuoyu yönetiminin zorlukları gibi daha geniş toplumsal ve jeopolitik bağlamlar içinde değerlendirilmektedir.

Bununla birlikte, kitabın kurumsal betimlemeye odaklanması, teorik katkısını sınırlamaktadır. Arduino, Çinli ÖGŞ'lerin Batılı muadillerinden nasıl farklılaştığını etkili biçimde ortaya koysa da analiz, güvenlik yönetişimi

"Kitap, ileriye dönük olarak KYG kapsamındaki güvenliği şekillendiren gelişmeleri de incelemektedir." 17-18 Ekim 2023 tarihlerinde Pekin'deki 3. Kuşak ve Yol Uluslararası İşbirliği Forumu'nda liderler (Fotoğraf: BRF, 2023).

veya özelleştirme teorileri gibi çerçevelerle derinlemesine ilişki kurmamaktadır. Ayrıca sistematik karşılaştırmaların eksikliği, eserin güvenliğin özelleştirilmesine ilişkin daha geniş küresel tartışmalarla etkileşimini sınırlamaktadır. ÖGŞ'lerin kullanımına ilişkin siyasi riskler kabul edilmekle birlikte, bu uygulamaların ev sahibi devletlerin egemenliği üzerindeki etkileri ve yerel güvenlik dinamiklerini uzun vadede nasıl dönüştürebileceği yeterince tartışılmamaktadır.

Düzenleyici analiz, karşılaştırmalı perspektif ve bölgesel çeşitlilik gösteren vaka çalışmaları sayesinde, KYG bağlamında genellikle yalnızca askeri güç ya da jeopolitik rekabete odaklanan tartışmaları zenginleştirmektedir. Eser, uluslararası güvenlik, Çin dış politikası ve küresel siyasal ekonomi alanında çalışan araştırmacılar ile kritik altyapı koridorlarında risk yönetimiyle ilgilenen politika yapıcılar için özellikle değerlidir.

Buna ek olarak Arduino, Çin'in deniz aşırı güvenlik uygulamalarının karşı karşıya olduğu sorunlara kapsamlı bir teşhis sunmasına rağmen, Çin ve devlet işletmelerinin ekonomik hedefleri ile güvenlik ihtiyaçlarını nasıl uyumlaştırabileceğine dair daha somut politika önerileri geliştirmemektedir. Benzer şekilde,

sonuç bölümünde güvenlik sözleşmelerinde "aşağı doğru rekabet" (race to the bottom) riskine dikkat çekilmekte, yani maliyet düşürme baskısının KİT'leri niteliksiz ÖGŞ'lerle çalışmaya yöneltebileceği belirtilmektedir; ancak Çinli ÖGŞ'lerin yurtdışı performansına ilişkin ampirik kanıtlar sınırlı kalmaktadır.

Bir diğer sınırlılık, çalışmanın zaman kapsamıyla ilgilidir. Kitap, Kuşak ve Yol Girişimi'nin erken dönemlerinde yayımlandığından, esas olarak Çin'in deniz aşırı güvenlik alanındaki ilk uyum süreçlerine odaklanmaktadır. Daha sonraki gelişmeler, örneğin Çin'in genişleyen diplomatik güvenlik rolleri veya düzenleyici değişiklikler, çalışmanın kapsamı dışında kalmaktadır.

Tüm bu sınırlılıklara rağmen China's Private Army, Kuşak ve Yol Girişimi'nin güvenlik boyutunu anlamak açısından zamanında ve önemli bir katkı sunmaktadır. Düzenleyici analiz, karşılaştırmalı perspektif ve bölgesel çeşitlilik gösteren vaka çalışmaları sayesinde, KYG bağlamında genellikle yalnızca askeri güç ya da jeopolitik rekabete odaklanan tartışmaları zenginleştirmektedir. Eser, uluslararası güvenlik, Çin dış politikası ve küresel siyasal ekonomi alanında çalışan araştırmacılar ile kritik altyapı koridorlarında risk yönetimiyle ilgilenen politika yapıcılar için özellikle değerlidir.

Genel olarak Arduino'nun çalışması, güvenlik sağlama faaliyetlerinin Çin'in küresel ekonomik stratejisinin giderek daha önemli, ancak çoğu zaman göz ardı edilen bir bileşeni haline geldiğini etkili biçimde göstermektedir. Çin'in Yeni İpek Yolu'nu koruma yöntemlerinin evrimini ortaya koymakta ve Kuşak ve Yol Girişimi kapsamında güvenliğin gelecekteki yönetişimine ilişkin önemli soruları gündeme getirmektedir. 🌸